

PROCURATURA REPUBLICII MOLDOVA

PROCURATURA GENERALĂ

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73, MD-2001, Tel.: /373 22/ 828 373
www.procuratura.md / e-mail: proc-gen@procuratura.md

05 septembrie 2023 nr.4-1d/23-
La nr.18-69-8884 din 21.08.2023

Cancelaria de Stat

Procuratura Generală a examinat proiectul de hotărâre pentru aprobarea Programului pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2024-2028 (**număr unic 714/CS/2023**), remis spre avizare.

Respectiv, pe marginea proiectului expunem obiecțiile și propunerile indicate *infra*:

I. Cu referire la proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2024-2028

1.1. Programul menționat se propune a fi aprobat de Guvern, însă în conformitate cu prevederile art.24 alin.(5) al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în cazul în care implementarea acestor politici presupune implicarea unor autorități administrative care **nu se află în subordinea Guvernului (cum ar fi Procuratura, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor...), documentele de politici sânt aprobate de către Parlament.**

Or, prevederile art.7 al Legii nr.241/2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, necesită a fi aduse în concordanță cu prevederile Legii nr.100/2017, în caz contrar, Procuratura poate figura doar la rubrica „Parteneri”.

1.2. La pct.1 textul „conform anexei nr.1” urmează a fi substituit cu textul „(se anexează)” conform uzanțelor normative luând în considerație și faptul că Hotărârea Guvernului (proiect) are doar o singură anexă aceasta nu necesită a fi numerotată. În acest sens, potrivit art.49 alin. (4) din Legea 100/2017 cu privire la actele normative menționează că **dacă un act normativ are mai multe anexe, acestea sânt însemnate cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, în ordinea în care au fost enunțate în textul actului;**

1.3. La pct.2 textul „și alte autorități publice centrale” propunem a-l substitui cu textul „și alte autorități și instituții publice”, având în vedere că potrivit Capitolului VII din Program din cadrul autorităților responsabile pentru implementarea Programului sunt autorități și instituții care nu sunt autorități publice centrale (*ex. Procuratura, Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național al Justiției...ș.a.*).

II. Cu referire la proiectul Programului pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2024-2028:

2.1. Parafa se va expune în următoarea redacție „Aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. ___/___”, conform uzanțelor normative și având în vedere că este doar o singură anexă la Hotărârea Guvernului.

2.2. La pct.6 urmează a fi corectată eroarea materială și cuvântul „*Strategia*” urmează a fi substituit cu cuvântul „*Strategiei*”;

2.3. La pct. 16. considerăm necesar a explica abrevierile „PG” și „CCTP”. Astfel, deși ulterior în textul Programului este explicată abrevierea „CCTP” (pct.47 din Program), totuși considerăm necesar a fi explicată la prima folosire în text pentru a nu crea neclarități.

Astfel, articolul 54 alin. (1) lit.i) din Legea 100/2017 cu privire la actele normative menționează că *exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text, la prima folosire.*

2.4. Totodată, ține de menționat că Programul pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2024-2028 (în continuare *Program*), face referire la *Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor*, fără a menționa că Republica Moldova a ratificat și *Protocolul nr. 422 din 15.11.2000 împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare*, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, care se propune a fi inclus și abordat suplimentar în Program.

III. Cu referire la PLANUL DE ACȚIUNI privind implementarea Programului pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2024-2028 (anexa nr.1 la Program)

3.1. Din parafă textul „nr.1” se va exclude având în vedere că este singura anexă la Program, incidente sunt argumentele din pct.1.2. din prezentul aviz;

3.2. Din denumire după cuvintele „PLAN DE ACȚIUNI” textul „*pentru anii 2024-2028*” urmează a fi exclus, or acesta se dublează la sfârșit;

3.3. La „*Date de referință (2023)*” urmează a fi descifrată abrevierea „TBC”;

3.4. La Obiectivul specific 1.2. nu sunt în concordanță acțiunile și indicatorii formulați, astfel încât acțiunea de „*analiză*”, nu are ca efect modificarea cadrului normativ, ci doar constituie o pre-etapă în cadrul inițierii procesului de modificare a acestuia, din care considerente se propune a reformula acțiunile, prin înlocuirea termenului de „*analiza*” cu „*adaptarea*” sau „*modificarea*”.

3.5. La acțiunea nr.1.2.2., textul „*propuneri de amendamente și completare a legii*” propunem a-l substitui cu cuvintele „*propuneri de modificare a legii*”. Astfel, în conformitate cu art. 62 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, *modificarea actului normativ constă în schimbarea oficială a textului actului, inclusiv a dispozițiilor finale sau tranzitorii, realizată prin modificări, excluderi sau completări ale unor părți din text.* Prin urmare, în text urmează a fi utilizat cuvântul „*modificare*” deoarece modificările includ și completări. Cât privește cuvântul „*amendamente*” este de menționat că cadrul normativ folosește această noțiune, mai mult, în sensul dreptului deputaților, comisiilor permanente și fracțiunilor parlamentare de a înainta amendamente la proiectele de acte normative înregistrate deja pe platforma Parlamentară;

3.6. La acțiunea nr.1.2.5 menționăm că ținând cont de modificările operate la Codul de procedură penală prin Legea nr.245/2023, la art.370 din codul menționat a fost introdus alin.(2¹) – *În cazul în care asigurarea prezenței martorului în ședința de judecată este dificilă din cauza aflării acesteia peste hotarele Republicii Moldova, din cauza executării pedepsei în penitenciarele din Republica Moldova, din cauza internării într-o instituție medicală sau a*

dizabilităților locomotorii instanța de judecată , prin încheiere motivată, care poate fi atacată odată cu sentința, poate decide la cerere sau din oficiu, audierea acestuia prin intermediul videoconferinței.

În context, urmează de reținut că există o discrepanță în posibilitățile de audiere a martorului de către instanțele de judecată și organele de urmărire penală, ultimele neavând posibilitatea de utilizare pentru orice etapă a procesului penal a instrumentului de audiere a martorului aflata peste hotarele țării.

În aceste împrejurări, este necesar de a actualiza acțiunea din pct.1.2.5, cu ajustarea acesteia la modificările recent operate, prin completarea după cuvântul „*utilizare*” cu sintagma „*la etapa de urmărire penală*”.

În context, în pct.42 și pct.52 din *Programului Național* sunt prevăzute un șir de obiective, o parte din care au fost preluate din Recomandările Raportului TIP¹, ediția anului 2023, care potrivit documentului de politici numit *supra*, urmau a fi transmise spre executare Centrului pentru combaterea traficului de ființe umane al INI al IGP a MAI (în continuare *CCTP*), sau, după caz, *CCTP* urma a fi instituția care era co-executor al activităților;

3.7. La acțiunea 1.3.7. în rubrica „*Autorități/Instituții responsabile*” urmează a fi inclus ca prim executor Institutul Național al Justiției precum și a fi completat cu „*Consiliul Superior al Procurorilor*”.

Completarea propusă reiese din prevederile art.32 din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură și art. 30-31 din Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției. Or, responsabilitatea pentru formarea profesională continuă a procurorilor revine Institutului Național al Justiției, iar Planul de formare continuă a judecătorilor în funcție și a procurorilor în funcție se elaborează în conformitate cu Metodologia de determinare a necesităților de formare continuă a judecătorilor în funcție și a procurorilor în funcție, având la bază solicitările judecătorilor și procurorilor, propunerile formulate de Consiliul Superior al Magistraturii și de Consiliul Superior al Procurorilor.

3.8. La acțiunea nr.1.3.8, în rubrica „*Autorități/Instituții responsabile*” urmează a fi inclus și „*Consiliul Superior al Procurorilor*” având în vedere argumentele expuse în pct. 3.7. precum și Ministerul Afacerilor Interne având în vedere că în acțiune este indicată și *instruirea ofițerilor de urmărire penală ...*”;

3.9. La acțiunile 1.3.10; 1.3.13; 1.3.14 Procuratura nu este o instituție responsabilă de instruirea angajaților Ministerului Afacerilor Interne, astfel încât necesită a fi exclusă din rubrica *autorități/instituții responsabile*;

3.10. La acțiunile 1.3.10, 1.3.11 și 1.3.12, pentru a asigura o exprimare omogenă în tot textul proiectului, propunem a fi indicată acțiunea cu textul - *Organizarea instruirilor*, identic ca la pct.1.3.9 din același obiectiv;

3.11. La acțiunea nr.1.3.12. în rubrica „*Autorități/Instituții responsabile*” urmează a fi inclus ca prim executor „*Institutul Național al Justiției*” precum și completarea cu „*Consiliul Superior al Procurorilor*”, având în vedere argumentele expuse la pct.3.7. din prezentul aviz;

3.12. La acțiunea 1.4.3.:

- între cuvintele „*copii*” și „*cauze*” este plasată o paranteză, care nu are o finalitate în textul prezentat în proiect;

---

¹ Raportul Departamentului de stat al SUA privind traficul de persoane, ediția 2023.

-indicatorii urmează a fi revăzuți, cum ar fi: „Numărul cazurilor înregistrate”, „Date statistice dezagregate”;

3.13. La acțiunile 1.4.3. și 1.4.5. în rubrica „Autorități/Instituții responsabile” după cuvântul „Procuratura” urmează a fi completat cu cuvântul „Generală” întru respectarea principiului terminologiei uniforme (art.54 alin.(1) lit.c) din Legea 100/2017 cu privire la actele normative);

3.14. Acțiunile 1.4.3. 1.4.5. și 1.4.8. considerăm oportun a le aranja într-o consecutivitate logică, deoarece acțiunile 1.4.5. și 1.4.8. sunt subacțiuni pentru 1.4.3. Mai mult, acțiunea 1.4.8 indicată în proiectul Programului Național nu este definitivată, aceasta având interferențe substanțiale cu acțiunile de la pct.1.4.3 și 1.4.5.

3.15. La acțiunea 1.4.6 propunem o modificare a redacției, și anume textul din acțiune „*ce țin*” de înlocuit cu cuvântul „*privind*”, comentariu valabil și pentru acțiunea 1.4.7, la care urmează a fi redactat și cuvântul „*aspectelor*”, fiind constatată o omisiune de tipar;

3.16. La acțiunea 2.1.1 în calitate de executori este necesar de inclus și Procuratura Generală, care ca instituție responsabilă participă permanent în limitele atribuțiilor funcționale la campaniile de informare și conștientizare;

3.17. La acțiunea 2.1.9. sintagma „*ghiduri de buzunar*”, ținând cont că acțiunea are mai mult un sens de informare a publicului referitor la riscurile de trafic și exploatare, serviciile sunt disponibile pentru victimele/prezumatele victime ale traficului de ființe umane și nu sunt dedicate pentru activitatea profesioniștilor, este necesar de înlocuit textul comentat cu „*broșuri tematice ilustrate*”, sintagmă care va reda mai exact obiectivul produsului realizat, dar și formatul suportului informativ;

3.18. La acțiunea 2.2.5. a înlocui indicatorul „*Număr de persoane informate*” cu „*Numărul briefingurilor/comunicatelor de presă realizate*”;

3.19. La acțiunea 3.1.3, pentru a reda corect textul, propunem a fi înlocuit cuvântul „*comis*” cu cuvântul „*cauzat*”, așa cum este prevăzut în textul Codului de procedură penală.

3.20. La acțiunile 4.1.4.-4.1.9, 4.1.12., a exclude indicatorul „*Modificări implementate*” sau a reformula „*Recomandări formulate și implementate*”;

3.21. La acțiunile 4.1.8. și 4.1.9. ca instituție responsabilă urmează a fi inclus și Consiliul Superior al Procurorilor, care, potrivit prevederilor art. 11 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, eliberează acordul său scris privitor la stabilirea de către Procurorul General a structurii interne a procuraturilor.

3.22. Acțiunile 4.1.10 și 4.1.11. pentru o mai bună formulare propunem următoarea redacție: „*4.1.10. Elaborarea Ghidului cu privire la investigarea și examinarea traficului de ființe umane, a crimelor conexe și asimilate*” și „*4.1.11. Elaborarea Ghidului privind investigarea și examinarea abuzului și exploatării sexuale a copiilor cu utilizarea tehnologiilor online*”, iar la indicatori, în loc de „*Proiectul Ghidului aprobat*” a indica „*Ghid elaborat*”;

3.23. La acțiunea 4.1.10 propunem ca „*Mediul Academic*” să fie transferat la rubrica „*Parteneri*” deoarece mediul Academic nu constituie autoritate sau instituție responsabilă.

3.24. Ținând cont de modificările operate la art.104 alin.(1), art.105 alin.(2¹) ale Codului de procedură penală prin Legea nr.245/2023, propunem de completat Planul de acțiuni cu acțiunea 4.1.14, și anume de inclus o acțiune suplimentară – *elaborarea unui Ordin interdepartamental privind aprobarea Regulamentului comun de audiere prin mijloace audio*

și video a martorilor, victimelor, părților vătămate, bănuțitului, învinuitului, inculpatului și a altor participanți la procesul penal. Acest instrument va asigura standarde unice de audiere a participanților la procesul penal, astfel încât să nu existe disonanțe între organele de urmărire penală, procurori și judecători privitor la modalitatea realizării acestor acțiuni cât în interiorul instituțiilor, atât și în raport cu ceilalți justițiabil. În calitate de executor propunem a desemna Consiliul Superior al Magistraturii, Procuratura Generală, MAI, Centrul Național Anticorupție, Serviciul Vamal și Serviciul Fiscal de Stat. Ca rezultate a acțiunii pot fi indicate regulamente elaborate și aprobate. Termen de executare propunem a indica semestrul I al anului 2024, iar în calitate de parteneri propunem să fie inclusă reprezentanța Consiliului European în Republica Moldova, Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova (eventual în situația în care aceștia își anunță disponibilitatea de a participa);

3.25. La acțiunea 5.1.4 propunem în calitate co-executor responsabil, de indicat Ministerul Finanțelor, autoritate competentă pentru verificarea companiilor de transferuri de surse financiare;

3.26 Propunem a fi completat Planul de acțiuni cu acțiunea 5.1.5 cu următorul cuprins *„Încheierea parteneriatelor cu companiile IT din afara jurisdicțiilor naționale (ex.META, Facebook, Telegram) la furnizarea și stocarea informațiilor digitale necesare în cazuri privind traficul de ființe umane și a altor crime conexe și asimilate acestei infracțiuni. În calitate de executori se propune a fi inclus Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, alte instituții competente și responsabile pe domeniu. În calitate de parteneri de executare se propune a fi incluse reprezentanțe ai instituțiilor europene în Republica Moldova.*

Procurorul General interimar

Ion MUNTEANU